

Kanin (*Oryctolagus cuniculus*) käyttäytymistarpeet

1. Liikkuminen

Kani liikkuu paljon juosten ja hyppien, luonnossa useiden satojen metrien alueella päivittäin. Hypyn pituus voi olla 70 cm ja kolmen peräkkäisen hypyn mahdollisuus on tärkeä. Kani kääntyyilee hyppiessään ja voi potkia takajaloillaan pelästyessään. Luonnossa kanit kaivavat yhdyskunnalleen laajan maanalaisen käytäväverkoston. Näin ollen kani tarvitsee tilaa hyppimiselle, loikkimiselle ja kaivamiselle.

2. Ravinnonhankinta

Kani on kasvinsyöjä, joka puree ja jysii heiniä, varpuja ja oksia. Kuitupitoinen ravinto, kuiva heinä, on erittäin tärkeää ruuansulatukselle ja koko ajan kasvavien hampaiden kulumiselle. Kani ei siedä paastoa. Kani tarvitsee paljon juomavettä, jonka optimilämpötila on +20 celsiusastetta. Kani syö ns. umpisuolipapanoita suoraan peräaukolta.

3. Lepo ja uni

Kani nukkuu ja lepää 12-18 tuntia päivässä. Se tarvitsee 8 tunnin yhtäjaksoisen pimeyden ollakseen täysin levännyt. Kontaktissa lajitovereiden kanssa vietetään noin puolet lepoajasta. Kani voi levätessään asettua kerälle tai venyttää itsensä pitkäksi kyljelleen.

4. Sosiaalinen käyttäytyminen

Kanit ovat sosiaalisia ja territoriaalisia yhdyskuntaeläimiä. Reviiri merkataan virtsalla, ulosteella ja hajurauhasten eritteellä. Luonnossa ryhmiä johtavat naaraat. Kanit viestivät korvien ja vartalon asennolla. Vaarasta ilmoitetaan lajitovereille tömistämällä takajalkoja. Kanit nuuskivat toisiaan ja hoitavat toisiaan nuolemalla. Toisten hoitamisella parannetaan ryhmän yhteenkuuluvuutta. Sukukypsyyden saavuttaneiden, samaa sukupuolta olevien kanienvälille kehkeytyy joskus tappeluita. Kaneilla on kipuilmeitä.

5. Kehonhoito

Kanit hoitavat karvapeitettään nuolemalla ja vaihtavat karvaa keväällä sekä syksyllä. Kanin iho on hyvin ohut.

6. Lämmönsäätely

Kanin lämmönhaihdutus on tehotonta. Kani ei läähätä ja hikirauhasia on vain huulissa. Korvien kautta ja takaraajat ja vartalo venyneenä maaten haihtuu hieman lämpöä. Yli 30 ° C lämpötilassa hengitystiheys kasvaa, kani venyttää kehonsa lämmönhaihtumisen tehostamiseksi ja levittää korvat mahdollisimman kauas kehosta.

Kylmässä toisten kanienvälillä makaaminen säästää lämpöä. Alle 10 ° C lämpötilassa kanit käretyvät ja taittavat korvat vartaloa vasten.

7. Tutkiminen ja ympäristön tarkkailu

Kani on hämäräaktiivinen saaliseläin. Luonnossa kani pyrkii maastossa korkealle paikalle kurkottaen kahdella jalalla korvat pystyssä tarkkailemaan näkö-, haju- ja kuuloaistinsa avulla ympäristöä. Pitopaikassa kanienvälillä suoristautumaan takajaloilleen suoraksi korvat pystyssä. Koska kanit ovat arkoja eläimiä, ne

tarvitsevat sekä näköala- että piiloutumispaikkoja, mikä lievittää niiden kokemaa stressiä. Kani tutkii ympäristöä myös jyrsimällä ja raapimalla. Kani oppii tutkimalla ympäristöään. Kanilla on liki 360 astetta kattava panoraamanäkö, jonka avulla se havaitsee joka suunnasta tulevan liikkeen.

8. Leikki

Etenkin nuoret kanit leikkivät liikuntaleikkejä hypellen. Nämä leikit ovat elintärkeitä oppimisen ja itseluottamuksen kehittymisen kannalta.

9. Lisääntyminen ja jälkeläisten hoito

Luonnonoloissa kani kaivaa maahan pesäkolon, tuotanto-oloissa kani tarvitsee pesäkopin. Pesäkolossa on oltava riittävästi tilaa kaikille kaneille. Pesäkolon tai lepopaikan on oltava hiljainen, suojaisa ja turvallinen, jotta kani voi levätä ja piiloutua. Kani tarvitsee kiinteän, mukavan pohjan, jolla se voi makoilla. Emo tekee pesän kasvimateriaalista ja nyhtämällä rinnasta ja vatsan alueelta karvoja muutama päivä ennen synnytystä. Poikaset imetetään heti synnyttyä ja sen jälkeen 1-2 kertaa vuorokaudessa 3-5 minuuttia kerrallaan. Luonnossa kanit tekevät vuodessa 3-4 poikuetta, jossa on tavallisesti 2-5 poikasta. Kaninaaras voi tulla uudelleen tiineeksi heti synnytettyään. Stressaantuneena kaniemo voi syödä poikasensa.

Lähteet

EFSA AHAW Panel (EFSA Panel on Animal Health and Welfare), Saxmose Nielsen S, Alvarez J, Bicout DJ, Calistri P, Depner K, Drewe JA, Garin-Bastuji B, Gonzales Rojas JL, Gortazar Schmidt C, Michel V, Miranda Chueca MA, Roberts HC, Sihvonen LH, Spoolder H, Stahl K, Velarde Calvo A, Viltrop A, Buijs S, Edwards S, Candiani D, Mosbach-Schulz O, Van der Stede Y and Winckler C, 2020. Scientific Opinion on the health and welfare of rabbits farmed in different production systems. EFSA Journal 2020;18(1):5944, 96 pp.

<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.5944>

Kotimaisten kielten keskus, ”Eläintä tarkoittava *kani* on lyhentymä sanasta *kaniini*, joka puolestaan on lainaa ruotsin sanasta *kanin*. Ruotsiin tämä sana on usean kielen kautta päätynyt latinasta, jossa tämä eläin on *cuniculus*.” Katsottu 11.8.2020.

https://www.kotus.fi/nyt/kysymyksiä_ ja_vastauksia/sanojen_alkuperasta/kani_ ja_kani

Lassila, P. 2017. Nisäkkäät II, 1. Kani, sivut 17-49. Teoksessa Lassila, P. (toim.), Poskipusseja, suomuja ja siipisulkiä. Pienten ja eksoottisten eläinten hoitotyö. Opetushallitus.